

WSTĘP

W tym roku obchodzimy 25-lecie uchwalenia oraz wejścia w życie obowiązującej obecnie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Została ona uchwalona 2 kwietnia 1997 r., weszła zaś w życie 17 października tego roku.

Okres 25-lecia przyjmowany był w polskim konstytucjonalizmie jako dobry czas na dokonanie zasadniczego przeglądu przyjętych rozwiązań i zaproponowanie koniecznych zmian. Częstą praktyką było wpisywanie do ustaw zasadniczych klauzul umożliwiających rewizję ustawy zasadniczej co 25 lat w trybie uproszczonym w porównaniu do zwykłego trybu jej nowelizacji. Takie rozwiązanie przewidziano w Konstytucji 3 Maja: „Zapobiegając z jednej strony gwałtownym i częstym odmianom konstytucji narodowej, z drugiej, uznając potrzebę wydoskonalenia onej, po doświadczeniu jej skutków co do pomyślności publicznej, porę i czas rewizji i poprawę konstytucji co lat dwadzieścia pięć naznaczamy, chcąc mieć takowy sejm konstytucyjny ekstraordynaryjnym podług osobnego o nim prawa opisu”. Podobna konstrukcja znalazła się w konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 17 marca 1921 r.: „Co lat 25 po uchwaleniu niniejszej Konstytucji ma być Ustawa Konstytucyjna poddana rewizji zwyczajną większością Sejmu i Senatu, połączonych w tym celu w Zgromadzenie Narodowe”.

Ojcowie tych dwóch niezwykle ważnych konstytucji wykazali się szczególną pokorą i zrozumieniem dynamicznie zmieniającej się

rzeczywistości, a także świadomością jednoczącego i wspólnotowego wymiaru ustawy zasadniczej. Konstytucja z 1997 r. takiego mechanizmu niestety nie przewiduje. Literalnie nie przewiduje nawet trybu jej uchylenia i zastąpienia inną. Nie powinno to jednak prowadzić do jakiegokolwiek powstrzymywania się od debaty publicznej nad jej treścią oraz potrzebą ewentualnej zmiany. Powodów do krytyki Konstytucji po ćwierć wieku jej funkcjonowania jest wiele. Znaleźć można w niej jednak także trafione rozwiązania, których praktyka funkcjonowania stanowi o stabilności naszego państwa. Najważniejsze, aby Konstytucję traktować jak każdy inny wytwór człowieka, a nie jako dzieło niekwestionowalne, podnoszone do rangi aksjomatu. W istocie bowiem prawa ludzkiego leży niedoskonałość, którą można minimalizować w miarę zdobywania kolejnych doświadczeń jego stosowania.

Wspólna inicjatywa Rządowego Centrum Legislacji oraz Instytutu de Republica ma na celu nadanie nowego impulsu debacie o podstawach ustrojowych Rzeczypospolitej Polskiej, zasadach naczelných naszej wspólnoty politycznej, wolnościach, prawach oraz obowiązkach człowieka i obywatela, a także o systemie źródeł prawa czy w końcu o właściwości poszczególnych organów władzy publicznej i wzajemnych relacji między władzami.

Pełnoprawny udział w debacie publicznej poświęconej ustawie zasadniczej powinien być poprzedzony dokładnym zapoznaniem się z tekstem Konstytucji. Jestem przekonany, że publikacja Konstytucji przyczyni się do upowszechnienia jej znajomości oraz zachęci do refleksji ustrojowej.

Niniejsze wydanie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. otwiera serię wydawniczą „Akty prawne” opracowywaną we współpracy Rządowego Centrum Legislacji i Instytutu de Republica. W serii tej opublikowane zostaną akty prawne o podstawowym znaczeniu ustrojowym i legislacyjnym. Jako pierwsza zostaje zatem wydana Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Zapraszam do lektury!

dr hab. Krzysztof Szczucki
Prezes Rządowego Centrum Legislacji